

Numărul 5

Oradea-mare 1/4 februarie 1904.

Anul XL

Apare duminica. Abonamentul pe an 16 cor., pe 1/2 de an 8, pe 3 luni 4. Pentru România pe an 20 lei.

Drum de gânduri.

Nu ești trist, nu ești nici vesel. Ești în stare mijlocie,
Când aslepti din zărea minții vr'un anume gând să-ți vie
Ca să-ți depeni iute firul și să 'ncepi a socoti
Cum ai nemeri mai bine, ca să poți bine fi.
E moment de chibzuire când încerci să-ți pui în față
Numai părțile reale din concepția de viață
Și să numeri, câte una, — rece 'n giurul teu privind, —
Toate câte le-ai pricepe cu puțință ca fiind.

Nu mai ești poetul, care, calci pe foi de crini și roze
Și din visuri faci vieți luminoase-apoteoze;
Nu mai ești eugelătorul care scapără scântei
Din ciocniri de cercetare în o lume de idei.
Ești, te simți, te vezi, ești omul între oameni ca și tine;
Deci, având un drept la viață, vrei să ai un drept la
bine.

Și acesta, să străbată printre-adânci nemulțămiri,
Notă, care-armonizează aspirări, desamăgiri.

Dar cuvântu-acesta: bine, multe poate 'n el cuprinde.
Din ast mare lot, atunci, cauți tăinic a desprinde
Partea ce se potrivește firei tale 'n deosebii,
Și, cu grijă, — care este acest bine? te întrebii.
Par' că-l vezi, îl simți... Dar calea, pân' la densusul, te
încurcă...

Să te pleci, când vezi pe alții că se pleacă și se urcă?
Greu, când nu ai sirmă 'n șale să le poți plecă ușor,
Oamenii, lucruri, când ț-e firea, să le vezi la locullor...

Să voești puțin, usă e, nu-ți filosofie mare.
Dar viața pentru multe cere, cere deslegare.
Cât să cumpănești puținul, nu ajunge că-ți puțin.
Astfel nota domnitoare e în cântul vieții: chin.
Și alergii la 'ntelepținea de-a răbdă, în așteptare,
Și de-a-ți măsură durerea pe 'ndelunga ta răbdare
Resemnat, duci înainte lupta vieții, mulțămit,
Că în muncă, nu în patimi, ușurare-ai mai găsit.

N. Radulescu-Niger.

Catastrofa Daciei.

— Roman istoric. —

(Urmare.)

Scenele ingrozitoare ce urmară acestui glas de
Strimbită îi schimbă intenținea.

Acum voia să ajungă cu ori ce preț în cetate
să-și jertfească și el viața pentru patrie.

Dar înainte de a se afla între frații sei strim-
torați, trebuia să treacă printr'o mare de sânge și
foc; el singur în contra miilor și sutelor.

Starea lui sufletească semăna cu a unui nefe-
ricit, în casa căruia au intrat tâlhari, cari după ce
l-au legat și făcut neputincios, încep a ucide cu
crușime bestială pe toți căsenii.

— De ce mi-am desbrăcat haina de ewart?! —
esclamă necăjit de neputința sa. — Prin învălmă-
șala luptei cu aceasta aș fi putut străbate la fra-
ții mei.

În acest moment de desperare neputincioasă,
înaintea ochilor sei uimiți se desfășură o priveliște
neașteptată.

Poarta principală a cetății se deschise cu sgo-
mot mare, și o trupă de legionari, cu însuflețirea
morții zugrăvită pe fețele lor rezolute, isbucni la larg
în șiruri compacte între fanfară asurzitoare.

Între Goți se născu confuzie. Atacul rezolut al
Romanilor atât de vehement a fost, încât teritorul
dinaintea porții în câteva clipe a ramas curățit de
Goți.

Aelius folosii ocaziunea aceasta și fugi către
legionari.

Dar confuziunea numai câteva clipe durase.
Friharza observă erumperea neașteptată și la mo-
ment chemă cu trimbița o trupă de Goți, să susțină
lupta cu legionarii.

Trupa chemată se apropiă în fuga mare cu
arcurile încordate, să arunce o ploaie de săgeți pe

Romani temerari. Dar n'auvura timp, caci legionarii, navalind in fuga pe ei, ii intimpinara cu o ploaie de suliti asvelite.

Un urlat cumplit de manie cutremura aerul, in care se amesteca ingrozitor injuraturile raniilor si horcariile muribunilor. Inca in acel moment inceputa a fulgera sabiile din toate partile.

Incaerarea crancenă nu mai putea fi numita lupta, ci macel grozav.

Din departare, din marginea de sud a orasului se audiau inforaror chiotele de biruinta ale Goșilor, dar acest toi sinistru pentru Romani, in loc sa descurageze pe legionarii, ii facu sa se lupte ca niște lei.

Ce preț mai putea avea viața inaintea acestor eroi, când strigatele vesele ale Goșilor le vestiau ca toate sfortarile lor supraomenești de a sustinea capitala Daciei, și in densa nimbul gloriei romane, au fost zadarnice!

Desperarea oarbă rapi sufletele mahnite, Legionarii nu mai aveau alt cuget, decăt a-s vinde viața cât de scump.

Pe cerul inroșit de reflexul flacarilor incepea a se intinde deja lințoiul stravești al amurgului de dimineața, stelele ingrozite de atata sânge și sbuciumări de moarte, una câte una inceputa a-s inchide ochii lucitori, dar nici lumina crescândă a zilei ce se rădică din intuneric ca o zina albă, nu putea pune capet luptei inverșunate.

Samanarich, care privia lupta de langă Friharza sorbiă cu ochii scenele ingrozitoare. Chiotele de biruinta ale Goșilor ii adiau fala națională ca un zefir dulce ce se strecoară șoptind printre frunzele piopilor; dar strigatele desperate ale celor biruiti, plânsetele tanguitoare ale femeilor ce fugiau pe stradele capitalei, il transpuneau sufletește într-o lume de visuri, plină de voluptati imbătătoare.

Când vedu rezistența îndarjita a legionarilor dinaintea porții principale, și se convinse că ostașii lui Friharza slăbesc și dau înderet, vinele i se umflară pe temple, in fața sa sbercita se aprinse focul fanaticismului și ca scos din fire, își puse mâna pe ruda steagului lui Friharza.

Friharza vedu fulgerii in ochii ewartului suprem, dar n'avu timp să-l facă atent la precauțiunea ce i-o impunea poziția sa de cap religionar al Goșilor din Dacia, caci beștrănul, rapit de delirul luptei, lasă libere frânele calului și in stanga cu falfăitorul steag roșu, iar in dreapta cu sabia rădicată navală ca o furtună deslănțuită in valmășala luptei.

— Lașilor!... Babe netrebnice!... Ve temeți de Romani! — se audia cumplitul lui răcnet neincetat din toiul asurđitor.

Și cu dreapta lui de uriaș împărția moarte.

Dar nu mult timp avu beștrănul a-s inverti sabia ucigătoare, caci din poarta capitalei tubele Romanilor cantau retragere.

Disciplina militară intoarse pe legionarii de pe pragul biruinții, ori poate al morții glorioase.

Gubernatorul avea trebuința de brațele lor, caci Goșii intraseră in mai multe locuri in capitală.

— Fugiți?... Ve temeți? — sbieră Samanarich vedend retragerea legionarilor. — Pe ei, Goșilor!

Cățiva ostași Romani se trudiau să inchidă porțile, inainte de navalirea Goșilor.

— Vino, pretine, că remai afară! — strigă un legionar cătră Aelius, care stătea nemișcat ca un stêp de peatră, cu ochii pironiți pe ewartul furibund.

Mânia, ce-i aduse in ferebere sângele, îi astupă urechile să nu audă scărțăirea lanțurilor cum rădicaseră podul de pe șanțul cu apă, ca să oprească intrarea Goșilor in cetate.

I se pără că vede o fată albă cu pěr galben, cu o impunșetură grozavă in pept, care îi arată cu degetul acest beștrăn crudel.

Aelius nu mai audia nimic din toiul luptei, inaintea ochilor sei se întunecă lumea, nu mai vedea nimic afară de acest beștrăn cu sabia picurătoare de sânge și cu steag falfăitor.

Inconștient, mănăat numai de pătimașul imbold al dorului de resbunare, se aruncă ca un nebun la frânele calului și le apucă in mâni.

— Stai, căleule! — isbucni din el mania. — Ora refuelii e aici!

— Refuală-ți trebuie? — răspuse Samanarich — oblindu-se pe cal. — Primește-o deci!

O vijăire de aer ce urmă acestor cuvinte, insoțită de săritura calului lui Samanarich, scotea la evidență că beștrănul a dat cu sabia in gol.

— Aceasta îți-o trimite Alvamelda! — strigă Aelius și-si infipse până la mănunchi sabia in coastele lui Samanarich.

Calul beștrănului sări in doue picioare și se returnă in șanț trăgend după el și pe Aelius.

Când își scoase capul din apa sângeroasă, sute de glasuri strigau:

— A omorit pe Samanarich! Ewartul suprem e mort!

Și din această invălmășală confusă se audă un glas de stentor, care lui Aelius îi ingheță sângele in vine:

— Viu să-l prindeți! — Nu-l ucideți!

Cățiva Goși săriră in apă după Aelius, care innotă instinctiv cătră zidul cetății.

Când își intoarse capul înderet, cu groază neșpusă vedu rădicându-se sute de brațe asupra sa.

In acest moment inforaror din nălțime resună un glas mântuitor:

— Prinde funea, frate, și ține-te bine!

Aelius se aruncă după capetul funii ce plutia pe suprafața apei.

Abia își incleștă degetele pe fune, când cu o smâncitură puternică fu scos din apă și făcū câteva oscilații 'n aer ca un pendul.

— Ține-te bine! — resunară din nou de pe zid mai multe glasuri de imbărbătare.

Și simți că se inalță in aer, urmat de un uragan de strigate mănioase.

— Trimiteți săgeți după el!... Nu-l lăsați să scape!... Ucideți-l!... sbierară din toate partile voci agitate.

Deodată inceputa a sbărnați săgețile in giurul lui ca un roi de albine.

Mântuitorii lui il prinseră deja de brațe, când simți in spate o durere arđetoare, in urma căreia își perdū conșiența de sine. Numai cu câteva elipe mai degrabă de l-ar fi ajuns acea impunșetură de săgeată, ar fi recăduț in apa moloasă de unde o minune neașteptată il scoase când pericolul de moarte fu mai iminent.

— Cine e acest june? — se mirară legionarii.

Nici unul nu cunoșcea pe Aelius.

— Ori cine să fie acest june, e Roman și a luptat cu noi! — zise un centurion. — E vrednic de

osteneala cu care l-am mântuit. Să așteptăm până își va veni în orî și ne va spuue el ênsuş cine e.

Un ostaş aduse apă, îi spălă fruntea și rana lui Aelius, care nu eră periculoasă, de oare ce vêrful săgeții i s'a oprit în spate.

Sarmiseghetusa ardea deja în mai multe puncte. Pe strădi fugeau femeii cu fețele schimonosite de spaimă, lăînd prin strigăte tânguitoare vestea grozavă, că Goții au intrat deja în capitală.

În acest moment, când de o parte desperarea, de cealaltă beția invingerii, răpise toate spiritele, toate trîmbițele Goților începură a cântă din respu-terii retragere.

Ostașii surprinși nu voiau a crede urechilor lor. Cîteva momente stătură pe cumpene, pe urmă începură a se retrage vêrsându-și mânia în injurături sêlbatice.

— Stați locului și grijii! — sbură de la trupă la trupă comanda oficerilor romani. — Inimicul ne pregătește vre o cursă vicleană!

Goții curgeau din toate părțile cătră colina unde stătea Friharza.

La resărit soarele își rădică tremurând, de după deal, ochiul seû de foc, mirându-se de atăta sânge și ruine.

X

Întêlnire tristă.

Prima întrebare a lui Aelius, după ce-și deschise ochii și pricepù din tăcerea ce-l impresoră că lupta s'a sfêrșit, fu:

— Cine a învins?

— Nime — respuseră mai multe voci deodată. — Goții s'au retras în mod neexplicabil.

Drept explicare a acestor cuvinte, Aelius vedù oștirile Goților adunate la colina pe care stătea Friharza cu oficerii seî de căpetenie.

Nime nu-ș putea închipui cauza adevărată a retragerii subite.

Goții începură a-ș depune armele și a se lungi pe pămênt să-și odihnească membrele obosite.

Toate semnele arătau că lupta pentru asta-dată s'a sfêrșit și că inimicul n'are voie a o mai reîncepe.

Aelius mulțumi legionarilor că l-au scos din gura morții și voi să se deparțe.

— Nici nu ne-ai spus, frate, cine ești și de unde vii — îl opri o voce de prietin.

— Numele meû e Aelius și vin din Apulum.

Respunsul acesta produse mirare, în care se putea observă amestecul necredinței.

— Să nu credeți că ve plătesc cu minciuni pentru bunăvoința ce ați arătat-o față de mine. Eû în adevêr vin din Apulum, unde am fost prizonierul bêtrânului Samanarich, care a fost ewartul suprem al Goților și pe care l-am ucis înaintea ochilor voștri. Și acum mai am o rugare cătră voi.

— Grăeșce! Dacă va fi cu putință, îți vom împlini-o.

— Cunoașceți pe Lucila?... Și șci-m'ați îndreptă la locuința ei?

— În Sarmiseghetusa sînt cîteva sute de femeii cari poartă acest nume — respunse zimbînd un legionar. — De unde să aflăm noi de care te interesezi?

— Eû grăesc de fiica lui P. Bituvantis, a fostului duumvir din colonia Apulum.

— Mergi pe strada aceasta și întrebă pe primul om care-ți va eși în cale. Pe Bituvantis îl cunosc și pruncii.

Aelius porni în direcțiunea arătată de legionar și peste cîteva minute se opri la poarta lui Bituvantis.

În sfêrșit, după atâtea încercări chinuitoare, se simți în poziția unui cursor, pe care norocul îl ajutase să ajungă la țintă. Încă câțiva pași și putea să treacă pragul raîului pămêntesc, al căruia nume e amor ideal.

— Acasă e Lucila? — întrebă pe o sclavă ce o află în curte trudindu-se cu o povoaă grea, sub care i se încovoiau spatele.

(Va urmă.)

Tit Chitul.

I d i l ă.

*Cădut-a soarele 'n apus
Și stelele în zări s'aprinđ,
Îar vremurile ce s'au dus
Revin în minte-mă rënd pe rënd:*

*Ascult un murmur de izvor
În freamătele de frunziș,
Pe când cu pas tremurător
Apare draga mă din tufiș,*

*Și singuri noi acum de noi,
Încunțurati de fiori și cânt,
Serbăm uîtând ori ce nevoi,
Ce bătute acest pămênt.*

*Doar vântul trece peste grăi
Lăsându-l unde 'n urma sa,
Pe când te țin pe după brêu
Și mâna mea în mâna ta,*

*Ori fluterul s'aude 'n văi
Trezindu le din pacea lor,
Pe când pierdut în ochii tei
Regret că timpu-î trecetor.*

*Ce iute anii au trecut...
Dar mă au lăsat dulci amintiri,
Și retrăiesc ce mă a plăcut
Din suferinți și fericiri.*

*Într'o grădină stând retras,
Doar frunzele se mișcă 'n cet
Făcându-me prin a lor glas
Trecute doruri să repet.*

*E noapte 'n giur și e târziu,
Depart stelele imi sînt
Și liniștea cu-al ei pustiu
Coboară taînic pe pămênt.*

Delanera.

I o n e l.

(Baladă pop. din Gălănești,
culeasă în 12 martie 1869.)

Strigă Ionel din lunci
Și din cele văi adânci,
De la boi și de la junci,
Munții de se tremură,
Văile de resună
Și-apele se tulbură.
Nime 'n lume nu-l aude,
Nime-un cuvânt nu-î răspunde,
Numai cât ibovnica
Din prag de la soră-sa.
Și ea cum l-a auzit,
Foarte tare s'a 'ngrozit
Și spre dânsul s'a pornit.
Și la el cum a sosit,
De departe l-a 'ntrebat
Și astfel i-a cuvântat :
— Ce-î cu tine, Ionel,
Dragul meu ibovnicel !
Ce-a dat peste capul teă,
De te vaeri așa reu ?
Așa tare ce-ai strigat,
Munții de s'aă tremurat,
Văile de-aă resunat
Și-apele s'aă tulburat ?
Orî mâncarea ai gătit,
Orî banii i-ai chieluit,
Orî boii i-ai prăpădit,
Orî altceva ai pățit ?
— Mândră, mândrulița mea,
Scumpa mea, iubita mea !
Eu mâncarea n'am gătit,
Banii nu i-am chieluit,
Boii nu i-am prăpădit,
Ci eu altceva am pățit.
M'am culcat și-am adormit
Sub un măr mândru 'nflorit,
Și la mine c'a venit
Un șerpe foarte 'ndrăcit,
Și 'n sin că mi s'a hătî.
Nu știu șerpe-i orî balaur,
Că-i cu solzișori de aur.
Și el de când s'a vërit
Și 'n sin că mi s'a hătî,
Cu trupul amar me strînge,
Cu limbele me 'mpunge,
Trupul mi-l inveninează,
Zilele mi le scurtează.
De-mî voești, mândra mea, bine,
Bagă mâna 'n sin la mine,
Și-î scoate-un bălăuraș
Cu solzii de gălbănași !
— Lasă-me, badiță, 'n pace,
Că eu asta n'oiu mai face !
Mâna 'n sin eu n'oiu băgă,
Că me tem că m'a mușcă.
Făr' de tine pot trăi,
Făr' de mână nu pot fi.
Și decât o săptămână
Să trăesc eu făr' de mână,
Mult mai bine făr' de tine,
Că mai sînt voinicî în lume,
Mî-oiu găsî unul ca tine !

Și ea, cum a cuvântat,
Pe Ionel l-a lăsat,
De la el s'a depărtat.
Ionel iar' a strigat,
Munții de s'aă tremurat,
Văile de-aă resunat
Și apele s'aă tulburat.
Nime 'n lume nu-l vedea,
Nime nu mi-l audiea,
Numai una soră-sa
Din prag de la maică-sa.
Și ea, cum l-a auzit,
Foarte tare s'a 'ngrozit,
Și spre dânsul s'a pornit,
Și la el cum a sosit,
Din gură că i-a grăit :
— Ce-î cu tine, frățioare,
Ce-ai strigat așa de tare ?
Așa tare ce-ai strigat,
Munții de s'aă tremurat,
Văile de-aă resunat
Și-apele s'aă tulburat ?
Orî mâncarea ai gătit,
Orî banii i-ai chieluit,
Orî boii i-ai prăpădit,
Orî altceva ai pățit ?
— Soră, sorioara mea,
Draga mea și scumpa mea !
Eu mâncarea n'am gătit,
Banii nu i-am chieluit,
Boii nu i-am prăpădit,
Ci eu altceva am pățit.
M'am culcat și-am adormit
Sub un măr mândru 'nflorit,
Și la mine c'a venit
Un șerpe foarte 'ndrăcit,
Și 'n sin că mi s'a hătî.
Nu știu șerpe-i orî balaur,
Că-i cu ochișori de aur.
Și el de când s'a vërit
Și 'n sin că mi s'a hătî
Cu trupul amar me strînge,
Cu limbele me 'mpunge,
Trupul mi-l inveninează,
Zilele mi le scurtează.
De-mî voești tu, soră, bine
Bagă mâna 'n sin la mine
Și-î scoate-un bălăuraș,
Cu ochii de gălbănași !
— Ba eu mâna n'oiu băgă,
Că me tem că m'a mușcă.
Făr' de tine pot trăi,
Făr' de mână nu pot fi !
Și decât o săptămână
Să trăesc eu făr' de mână,
E mai bine făr' de tine.
De-ar fi maica sânețoasă,
Sânețoasă și voloasă,
Și de-a fi în lume pace,
Frățior ca tine-o face !
Și ea, cum a cuvântat,
S'a dus și mi l-a lăsat.
Ionel iar a strigat,
Munții de s'aă tremurat,
Văile de-aă resunat
Și-apele s'aă tulburat.
Nime nu l-a auzit,

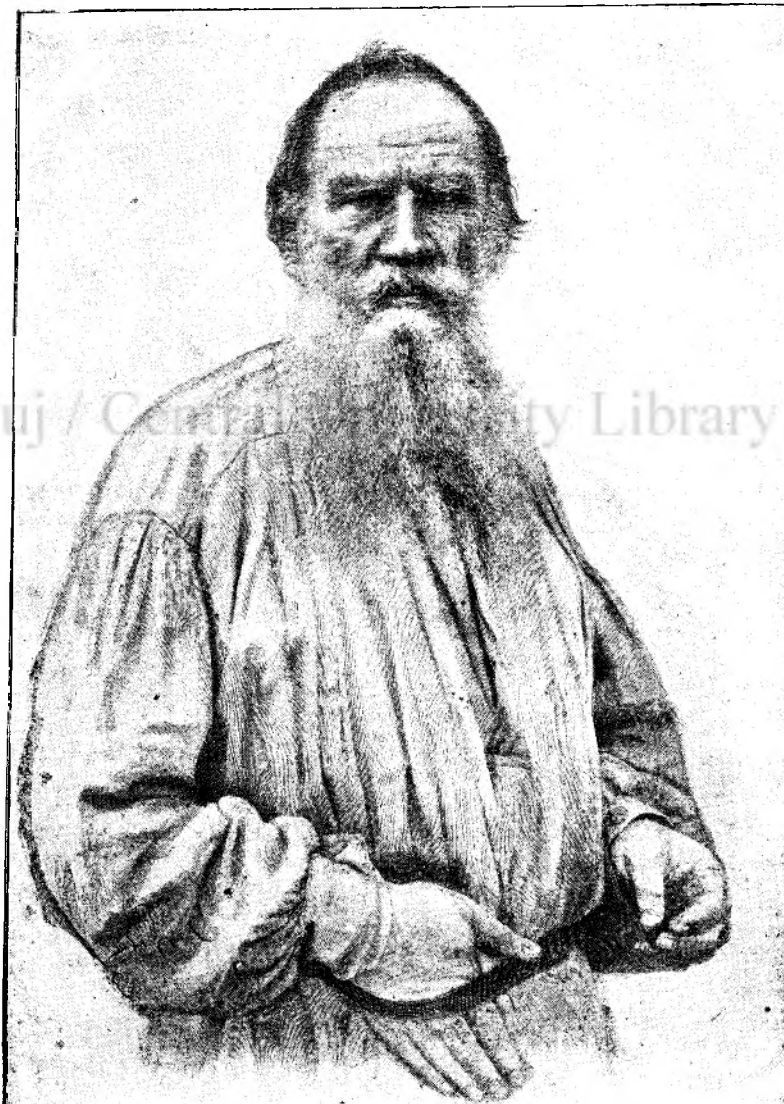
Nime la el n'a venit,
Numai biata maică-sa,
Numai ea că-l audiea.
Și ea, cum l-a auzit,
Foarte tare s'a 'ngrozit,
Și spre dânsul s'a pornit.
Și la el cum a sosit,
De departe l-a 'ntrebat
Și astfel i-a cuvântat :
— Ionele, scumpul meu,
Scumpul meu, iubitul meu !
Ce te vaeri așa reu ?
Așa tare ce-ai strigat,
Munții de s'aă tremurat,
Văile de-aă resunat
Și-apele s'aă tulburat ?
Orî mâncarea ți-ai gătit,
Orî banii i-ai chieluit,
Orî boii i-ai prăpădit,
Orî altceva ai pățit ?
— Maică, măiculița mea,
Draga mea și scumpa mea !
Eu mâncarea n'am gătit,
Banii nu i-am chieluit,
Boii nu i-am prăpădit,
Ci altceva am pățit.
M'am culcat și-am adormit
Sub un măr mândru 'nflorit,
Și la mine c'a venit
Un șerpe foarte 'ndrăcit,
Și 'n sin că mi s'a hătî.
Nu știu șerpe-i orî balaur,
Că-i cu solzișori de sur.
Și el de când s'a vërit
Și 'n sin că mi s'a hătî.
Cu trupul amar me strînge,
Cu limbele me 'mpunge,
Trupul mi-l inveninează,
Zilele mi le scurtează.
Na, maică, năframa mea
Și 'nvêleşce-ți mâna 'n ea,
Și o bagă 'n sinul meu,
Scoate șerpele cel reu ;
Scoate-mi-l, maică, mi-l scoate
Și me scapă de la moarte !
Mă-sa, cum l-a ascultat,
Din gură i-a cuvântat :
— Dragul mamii ficior,
Iubitul meu Ionel !
Șerpele de m'ar mușcă,
Mâna 'n sin că ți-oiu băgă.
Decât oiă fi făr' de tine,
Făr' de mână mult mai bine !
Și ea, cum a cuvântat,
La năframă n'a cătat,
Mâna 'n sin că i-a băgat,
Șerpe-balaur a scos,
Și mi l-a aruncat jos.
Șerpele mi se 'ntindea,
De trei orî o cuprindea.
Maica că se spăria,
De coadă că mi-l prindea,
De pământ că mi-l isbia.
Șerpele-acum ce făcea ?
El că mi se prefăcea
Dintr'un lung șerpe-balaur
Într'un brâu frumos de aur.

Ionel se bucură
 Și din gură cuvântă:
 — Maică, măicuțița mea,
 Draga mea și scumpa mea!
 Am strigat ibovnica,
 Și-am strigat pe sora mea,
 Pe-amândouă le-am strigat,

Pe-amândouă le-am rugat,
 De cumva mi-s cu dreptate,
 Să me scoată de la moarte.
 Ele nu m'au ascultat,
 Ci-amândouă m'au lăsat,
 Numai maica s'a 'ndurat
 Mâna 'n sin de mi-a băgat

Și de șerpe m'a scăpat.
 Dar n'a fost șerpe-balaur,
 Ci un brâu frumos de aur,
 S'aibă maica de el parte,
 Sănătoasă să mi-l poarte!

S. Fl. Marian.

Tolstoi.

Henryk Sinkiewicz.

T r e i f e m e i.

(Urmare.)

Dar nu cutez a me uită la el. Privesc hațna de musselin a Casiei, care se observă foarte bine având la spate canapeaua cea roșie. Dl și dna Sustowski pun mâinile pe capul nostru, și apoi zice viitorul meu socheru :

„Fata mea, tu ai avut acasă esemplul cel mai bun, ce trebuie sa fie femeia bărbatului ei; astfel nu am să te 'nvăț datorii, pe cari de altcum ți le va arăta bărbatul tei (așa cred!)... dară la tine me adresez, Wladislav!“

Apoi urmează o vorbire, în decursul căreia eu număr până la o sută; și când am gătat, încep iarăș de la 'nceput. Dl Sustowski are ocaziune să se arate în toată mărimea ca: cetățean, funcționar, tată și Roman. Cuvinte ca: copil, părinți, datorii, viitor, binecuvântare, spini, conștiință curată — imi zurăe în urechi, imi bizăe ca un roiū de vespī, care se așează pe capul meu, me înțeapă în urechi, în ceafă, în cap...

Trebue că me stringe cravata, căci me apucă nădușeli. Aud cum plânge dna Sustowski, aceasta me mișcă, căci în afêrșit ea e o femeie de treabă; aud cum sună inelele. Oh Dne, ce față va face Swiatechi!

În sfêrșit ne ridicăm. Verișoara imi împinge farfuria cu inele drept sub nas. Schimb cu Casia inelele...

Uf! Acuma sânt logodit! Credeam că am isprăvit, dar me înșelasem, căci dl Sustowski ne provoacă să cerem binecuvântare de la toate mătușile...

O și facem. Eū sărut vre o cinei mână, cari seamănă grozav cu labele cocostêrcului... Toate mătușele esprimă dorința, că nu se vor fi înșelat în mine.

Ce să se 'nșele, la dracu? Vêrul Jaeskwicz me stringe 'n brață. De sigur me stringe cravata.

Dară ce-a fost mai greū a trecut. Se 'ntunecă... ni se serveșce ceaiū.

Eū șed lângă Casia, și me fac că nu-l vêd pe Swiatecki. Me bagă 'n boală, când il întrebară, că nu voeșce în ceaiū și puțin Arrak; el declară că nu bea Arrak decât numai cu sticla... În fine se sfêrșeșce seara bine.

Mergem acasă. Cu puteri indoite respir aerul curat. Într'adevêr me stringe cravata.

Fără de-o vorbă mergem alătura. Aceasta tăcere apasă asupra mea ca o peatră de moară și imi devine insuportabilă. Eū simt că trebue să-l agrăeșce pe Swiatecki, că trebue să-i spun cât de mare e fericeia mea, cum au trecut toate de admirabil și cât de tare iubesc eū pe Casia... Daū să 'ncep, dară încep prost! În sfêrșit, deja aproape de atelier, zic: „Recunoașce Swiatecki, viața totuș e frumoasă!“

„Prostule!“

În seara aceasta nu mai vorbirăm nici un cuvânt împreună.

VIII

După logodna mea la 8 zile ajunseră „Jidovii“ mei la espozitie.

Tabloul a fost atêrnat într'o sală separată, și

președintele puse un preț de intrare. Jumătate din venitul curat e al meu... La espozitie e imbulzeală de dimineață până seara

Numai odată am fost acolo, dară de oare ce se uitău mai mult la mine decât la tablou, nu me mai duc; de ce să me necăjesc însădar?

Chiar și dacă tabloul meu ar fi un cap de operă, cum nu s'a mai vêdut până acuma, publicul tot cu aceeaș curiositate l-ar fiesă cu care cascade gura la un Hottenttot, care mânâncă porumbi vii.

Un astfel de Hottenttot sânt și eū în momentul acesta... N'aș avea nimic în contră, dacă, precum zice Swiatecki, aș fi un prost. Dară sânt prea tare pictor ca să nu me necăjesc pentru o astfel de dejosire a artei prin o persoană ajunsă la modă.

IX

Înainte de aceasta cu 3 sêptemâni de abia me cunoșcea cineva, acum primesc zilnic duzine de scrisori, în mare parte de dragoste. Me pot rămăși că din 5, 4 de sigur încep cu cuvintele: „Poate că după ce vei fi cetit scrisoarea aceasta, vei desprețui femeia care a. m, d...“

Eū nu desprețuesc nici o femeie; dacă nu sânt silit a o luă de nevastă.

Dacă nu ar fi Casia, poate că nu aș sta așa de rece în fața acestora.

Mai mult me miră că cum poate să aștepte o astfel de „necunoscută“, ca un bărbat, care nu a vêdut-o încă de loc, să-îndeplinească rugarea. Să ți vêd fața mai înteu, frumoasă necunoscută și după ce te-am vêdut, îți voi responde... Dar ce! Nu-ți spun nimica, căci Casia!...

Am primit de la o prietină cu pêrul cărunț o scrisoare anonimă, în care me numeșce: măestru, iar pe Casia: gâscă.

„Măestre, aceea e nevastă pentru tine?“ imi scrie, „așa ai ales? cređi că e deamă de tine, asupra căruia sânt așintiți ochii țerii? Tu ești jertfa unei intrigi și a. m. d...“

Ce curios și ce presimțire și mai curiosă, ca eū când me înșor să nu urmez inimii mele, ci să me închin opiniei publice.

Și sêrmana Casia le este în cale!

Esistă ticăloșie mai mare, decât a scrie epistole anonime?

Ziua cununii noastre nu e hotărîtă, dară va veni timpul.

Până atunci Casia se'mbracă frumos și o duc la espozitie.

Să ne vadă împreună.

Aū sosit și celea doue „cadavre“ ale lui Swiatecki de la Paris.

Tabloul poartă titlul: „Ultima întêlnire“ și presintă un tiner și o fată tineră pe masa de secționat. La prima privire observi idea fundamentală: cei doi morți s'aū iubit în viață, necasurile i-aū despărțit și moartea i-a împreunat.

Figurile studenților, cari se apleacă asupra lor, nu sânt destul de fin lucrate, în perspectiva salei de secționat sânt greșeli, dar „cadavrele“ sânt admirabile. Așă aū reușit de bine, încât ți se pare că din ei emanează răceala morții. La espozitie nu a obținut nici un premiu, poate din cauza subiectului respingêtor; dar critica îi făcuse elogii.

Între noi pictorii esistă fără 'ndoială talente.

Asă a spus, de exemplu, lângă „cadavrele“ lui Swiatecki și Franek Cepkowski: „Moartea lui Corecki“, un tablou de o putere grozavă și de o individualizare uriașă!

Swiatecki îl numește pe Franek nebun, înteu pentru că poartă bucle și barbison, a doua pentru că se îmbracă după moda cea mai nouă, a treia pentru că are maniere foarte fine, și povestește foarte mult de neamurile sale, cari ocupă o poziție înaltă.

Dar Swiatecki nu are dreptate.

Talentul e ca o pasere care-și face cuibul unde îi place, azi în tufele celea sălbatice, mâne în grădina îngrijită.

Eu am cunoscut în München și Paris pictori cari erau ca niște servitori, sau barbieri ori câte un pierde-vară; n'ai fi dat pe ei nici 3 fleri, și totuș erau toți, unii ca alții, foarte cu spirit, avea un simțemânt foarte dezvoltat pentru forme și colori și și puterea de a depune acest simțemânt pe pânză. Ostynski, care are espresioni proprii pentru toate, ar zice în „Smeul“ seü despre aceștia: „Spiritus fiat, ubi vult!“

X

Am fost cu Casia și Sustowski la espozitie.

Înainte tabloului meu sunt totdeauna o sumedenie de oameni,

încep a șopti, imediat ce intrăm, și de astădată privirile sunt așintite mai puțin asupra mea și a tabloului, ca asupra Casiei. Cu deosebire femeile. Am vedut că o măguliă, nu am nimic în contră...

Îmi pare înse reü, că ea a numit tabloul lui Swiatecki „un tablou necuviincios“. Dl Sustowski declară, că i a luat vorba din gură, iar eu eram să nebunesc. Oh Dne, că și Casia trebuia să aibă o astfel de apreciere a artei!...

De mânie, p'aci să me despart imediat, și sub pretestul că trebuie să me duc la Ostynski, me și dusei la el, dar numai să-l iaü cu mine la dejun.

XI

M'am întâlnit cu o minune, nu altceva!

De-abiă acum pricep de ce are omul ochi.

Corpo di Baccho! Ce frumuseță!

Mergeam cu Ostynski prin oraș. Deodată ved în colțul stradei Weiden o femeie care trece pe lângă noi. Remân înmărmurit, nu pot zice nimică, case ochii și gura, imi perd prezența, involuntar apuc eravata lui Ostynski, i-o desleg — și — „ajutor, că me topesc!“

Ce trăsături are... Ce trăsături!

E chiar ideea artistică intrupată! Un cap de operă ca desemn, un cap de operă în colori, un cap de operă cu totul. Greuze, la privirea ei, ar inviă din morți, și s'ar spânzura apoi de mânie, că a pictat caricatură.

Privesc și privesc... Ea merge singură — dar ce! Cu ea merge poezia, musica, primăvara și iubirea. Nu știu, dacă eu aș putea-o pictă acuma, căci mai bueros aș cădea înaintea ei în genunchi și să-i sărut picioarele! Mai știu și eu, ce mai vreau!...

Ea trece pe lângă noi, veselă ca o zi de vară. Ostynski salută, dar ea nu-l vede... De abiă me reculeg din admirarea mea și-i zic:

„Să-o urmăim!“

„Nu, — răspunde Ostynski, — ai tu minte? Eu trebuie să mi reglez cravata. Lasă-o 'n pace!... E o cunoscută de a mea.“

„O cunoscută de a ta? Presintă-me!“

„Nici prin minte nu-mi trece... veđi de mi-reasa ta.“

Îl blastem pe Ostynski și urmașii seü până în al 9-lea grad, și voesc să me iaü după necunoscuta. Din nefericirea mea, se urcă într'o birje.

De departe mai ved numai pălăria ei sură și umbrela ei roșie.

„În adevăr o cunoșei? — întreb pe Ostynski.

„Eu cunosc toată lumea!“

„Cine e?“

„E dna Elena Cotezanowski, născută Turno, numită și „veduvă fecioară“.

„Cum? Veduvă fecioară?“

„Bărbatul ei a murit în cursul prândului de nuntă. Când vei fi treaz la cap, îți voiü povesti totul. A fost odată un cavaler foarte bogat și fără copii, cu numele Cotezanowski de Cotezanovo, un nobil din Ucraina. Avea rudenii foarte nobile, cari sperau să l moștenească. — și un gât foarte scurt, pe basa căruia neamurile sperau și mai mult. Pe acești moștenitori i am cunoscut. Eraü oameni de treabă, dară nu se puteau reține a arunca din când în când câte-o privire asupra gâtului lui Cotezanowski. Pe bătrânul îl supără treaba aceasta într'atata, că în ciuda neamurilor cerü de soție pe fata vecinului seü, transcrise toată averea pe numele ei și o conduse la altar. După actul cununiei urmă o masă bogată, și la sfârșitul mesei, lovit de apoplexie își sfârși viața... Astfel a devenit dna Elena o veduvă fecioară — pricepi?“

(Va urmă.)

Trad. de:

Octavian Mureșianu.

G h i e i t u r i .

(Comit. Hunedoara.)

Într'o pădure

Este un cuib de popice;

Luaü noue oue

Și lăsaü doue,

Ca popice să mai oue.

Cuibul de cartofi.

Am o cămașă toată peteeită

Și nu-i de ac găurită.

Varza.

Este-o rudă lungă-lungă

Și nu face umbră.

Mureșul.

Merge vaca la apa sberând

Și vine napoi tăcend.

Ureiorul.

Am doue găini:

Una-i neagră,

Alta-i albă;

Ce adună neagra,

Împrășcie alba.

Noaptea și ziua.

(De la Luca Andronic. — Șoimușu-Mureș.)

Emil V. Degan.

SALON.

Teatrul în România.

Dl Spiru Haret, ministrul cultelor și instrucțiunii publice, în raportul adresat M. S. regelui asupra departamentului său, spune următoarele despre teatru :

Dintre toate instituțiunile cari depind de ministrul instrucțiunii publice și al cultelor, aceea care merge mai greu este fără îndoială teatrul. Cu toate acestea nu se poate zice că statul nu s'a interesat de densus și nu i-a venit în ajutor în toate felurile.

Prin legea din 6 aprilie 1877, s'a căutat a se da teatrului o organizație temelnică, imitată după aceea a Comediei franceze.

Statul dă teatrele din București, Iași și Craiova, subvențiuni cari, ani întregi, s'au menținut la cifra de 195.000 lei pe an, fără a mai socoti 46.000 lei, cheltuelile direcțiunii generale a teatrelor; în anii din urmă, cu toate reducerile făcute, cifrele acestea sânt încă respectiv de 168.000 și 41.000 lei. Teatrele din București și din Iași au saiele gratuit, ceea ce reprezintă încă o sumă foarte însemnată, care nu se poate evalua la mai puțin de 100.000 lei pe an numai pentru teatrul din București.

Câte trele teatrele au încă subvențiuni de la comune și județe, cari la un loc nu fac mai puțin de 90.000 lei pe an. În fine, statul a făcut și face continuu cheltueli cu reparațiunea, întreținerea și înavușirea teatrului din București; aceste cheltueli s'au ridicat, de la 1875 până azi, la 1.715.621 lei. Nu mai socotim deficitele însemnate pe cari de mai multe ori le-a plătit tot statul. Toate aceste la un loc reprezintă cel puțin 500.000 lei pe an. Ce nu s'ar putea face cu asemenea sumă, consacrată în alt fel artelor !

O asemenea subvențiune din partea statului, orașelor și județelor, se pare destul de însemnată. Cu toate acestea, câte trele teatrele duc o viață foarte precară, și poate de mult s'ar fi închis, dacă le-ar fi lipsit sprijinul statului în impregiurările cele mai grele. Causele acestei stări de lucruri sânt numeroase :

1. Impregiurarea că un număr relativ mare dintre societari nu mai sânt în stare de a face servicii în raport cu situațiunea ce ocupă în teatru și nici nu pot fi înlăturați prin trecere la pensie sau altfel, ceea ce încarcă teatrul cu o povară însemnată.

2. Sistemul societariatului, care face din societari niște adeverați funcționari, având un fel de inamovibilitate prea timpurie, incompatibilă pentru unii cu munca intensivă ce reclamă arta teatrală.

3. Dificultatea ca, cu o singură trupă, să se facă față tuturor exigențelor repertoriului variat ce trebuie să aibă micul teatru al orașului, osteneala peste măsură ce impune artiștilor și greutatea de a se prepara bine piesele în asemenea condițiuni.

4. Slăbiciunea studiilor dramatice în conserva-

torii, care nu produce destule talente bine preparate, pentru a împropăta personalul.

5. Iarăș sistemul societariatului care, imobili-sând personalul vechi, face grea, dacă nu imposibilă, preînnoirea lui, chiar dacă conservatoarele ar produce tineri de valoare.

6. Diseminarea ajutoarelor oficiale la trei teatre, în loc de a avea numai unul bine organizat, care ar putea atunci să satisfacă, el singur, trebuințele pe cari nu le pot satisface cele trei de azi.

7. Organizarea costisitoare pe care o face necesară această multiplicitate de teatre subvenționate.

8. Lipsa unui repertoriu destul de complet, scris într'o limbă curată și aleasă și potrivit gustului diverselor categorii de public.

9. Lipsa unei administrațiuni energice, care este necompatibilă cu organizațiunea actuală, în care autoritatea directorului se reduce la a esecută decisiuni luate de comitet, și de cari directorul nu este responsabil.

10. Concurența cafenelelor-concerte și a trușelor străine, de cele mai multe ori cu totul inferioare, cari, nefiind supuse la nici o taxă pentru săraci ca pe aiurea, și la nici o limită de prețuri, absorb cea mai mare parte din clientela, care altfel ar putea fi a teatrului.

Ne mulțumim cu enumerarea acestor câteva cauze, cari ni se par a fi printre acele ce au adus actuala stare a teatrelor noastre; ne abținem înse de a insistă și de a discuta, căci avem trebuință să mai studiam cestiunea, înainte de a ne putea pronunța cu siguranță asupra ei.

Premiile Academiei Române.

Publicațiunile prezentate Academiei Române pentru concursul premiilor anuale, ce sânt a se decerne în sesiunea generală din 1904.

1. La premiul Năsturel-Herescu de 4000 lei :

Brătescu-Voinești (I. Al.), Nuvele și Schițe, București 1903.

Cantilli (Constant.), Aripă de vis, București 1903.
Dimitrescu (George), Eugenia. — Poemă în versuri, ed. II, București 1903

Dimitrescu (George), Adevărul său Omul, Natura și Dumnezeu. — Poemă în versuri, ed. II, București 1903.

Dimitrescu (Christ. N.), Quatrene. — Epigrame, epitafuli, umoristice, II, București 1903.

Halaceanu (Virgiliu Em.), Marele Dicționar român-englez și englez-român. — Vol. I, român-englez, Iași, f. a.

Leonescu (V.) și T. Dușescu-Dușu, Doue drame țărănești, București 1903.

Orleanu (Maiorul Al. G.), Horia, Cloșca și Crișan sau Revoluția Românilor din Transilvania și Ungaria în 1784. — Dramă istorică, Focșani 1903.

Rădulescu-Niger (N.), Patriotism. — Tribunalul poporului. — Roman social, București 1903.

Stere (C. G.), Introducere în studiul dreptului constituțional. — Partea I, Iași 1903.

La premiul Statului Lazăr de 5000 lei :

Bastaki (Dr. Th.), Studiu clinic asupra băilor Lacul-Sărat, București 1903.

Beleik (Alexandru A.), Studiū de legislațiune comparată. — Copilul natural. ed. II, Bucureșci 1902.

Birou (Iuliu), Carte de compunere pentru școalele primare. — Cursul I, Oravița 1902. — Cursul II, Lugoș 1902.

Galian (Dr. Dumitru), Contribuțiuni la studiul igienei rurale, Focșani 1903.

Georgescu (Căpitanul — acum maior — Christodulo), Principii relative la tactica focurilor infanteriei, Bucureșci 1902.

Georgescu (Căpitanul — acum maior — Christodulo), Tactica celor trei arme, Bucureșci 1903.

Nicolaescu (N.), Geometrie plană și în spațiu ed. II, Bucureșci 1903.

Niculiță-Voronca (Elena), Datinele și credințele poporului român, adunate și așezate în ordine mitologică, col. I, părțile I—II, III, IV—V, Mihalcea lângă Cernăuți 1903.

3. La premiul Adamachi de 5000 lei (divisibil):

Bârseanu (Andrei), Istoria școalelor centrale române gr. or. din Brașov, Brașov 1902.

Ciocârlan (Ion), Pe plaiu. — Schițe de la țară, Bucureșci f. a.

Demitrescu (George), Creatura și Creatorul său Taînele Dumnezeșci. — Poemă în versuri, Bucureșci 1903.

Dușescu-Dușu (T.), Considerațiuni critice asupra poeziei noastre poporane. — Doine, Bucureșci 1903.

Gavanescu (I.), Istoria pedagogiei, vol. II, 1903. Hodș (Constanța), Aur! — Dramă în patru acte, Bucureșci 1903.

Moga (Vasile S.), Alcătuirea unei gospodării rurale, ed. III, Bucureșci 1903.

Negulescu (Paul), Tratat de drept administrativ român. — Partea I. — Organizarea administrativă a României, fasc. I, Bucureșci 1903.

Nenișescu (Dimitrie S.), Studiū asupra fluviilor convenționale. — Dunărea în dreptul internațional public, Bucureșci 1903.

Nicolescu (George D.) Parlamentul român, 1866 — 1901, Bucureșci 1903.

Pacu (M. N.), Elemente de instrucție civică, drept și economie politică, Galați 1903.

Pătrășcoiu (Gr. și I.) Studiū introductiv asupra băncilor populare sistem Reiffeisen și Schulze-De-litzsch, Bucureșci 1903.

Podeanu (V.), Căntece, vol. II, Bucureșci 1902; vol. III, Bucureșci 1903.

Pop (Vasile), Oena vieții. — Schițe, fantasii și nuvelete, Bucureșci—Ploești 1903.

Popovici-Lupa (Dr. N. O.), Agricultură. — Cunoștințe practice de cultura pământului și a plantelor agricole, Bucureșci 1902.

Rosetti (Radu D.), Printre picături, Ploești 1904.

Roșculeț (Dr. Valeriu), Stațiunea balneară și climatică Strunga (jud. Roman). — Studiū igienologic asupra localității în vederea așezării unui sanatoriu pentru tuberculoși, Bucureșci 1903.

Sanielevici (H.), Încercări critice, Bucureșci 1903.

Sorcovă (pseudonim), Clipe de repaus. — Seria II. — Schițe și Foite, Brașov 1903.

Urechiă (A.), Dictionaire français-roumain, deuxième édition, Bucureșci 1903.

LITERATURĂ.

Un roman nou de dna Sofia Nădejde. Cunoscuta scriitoare dna Sofia Nădejde a scos de sub tipar zilele trecute la Bucureșci, în editura librăriei C. Sfetea, un roman nou. Titlul acestuia este „Pațimi“ și întrînsul autoarea tratează o mulțime de chestiuni cari agită viața publică românească în deosebi prin Moldova. Dna Nădejde, care mănuește condeilul cu toată serioșitatea și totdeauna are ceva de spus, își desvoltă și de asta dată ideile cu multă pătrundere; descrierile și conversațiile persoanelor sale ne prezintă tablouri și scene bine prinse. Subiectul este interesant și narațiunea ușoară făcută în o limbă clară. Cu cât genul acesta este mai sărac în literatura noastră, cu atâta ne bucurăm mai mult dacă apare câte o lucrare vrednică de cetit. De aceea o recomandăm cu toată plăcerea. Prețul 2 lei.

„**Armîna**“ (Românca.) Sub titlul acesta dl Petru Vulcan a publicat în mai multe fascicule ale „Revistei Idealiste“ din Bucureșci un roman social din epoca de renaștere a poporului român de la Pind. Acum autorul ș-a retipărit lucrarea într'un volum la Constanța. Romanul acesta atrage în deosebi atențiunea prin tendința d'a face cunoscut întregului neam până unde se estinde românismul. Subiectul acesta se desfășoară în firul unei narațiuni interesante care ne atrage până 'n finit. De vîndare la autorul în Constanța. Prețul 2 lei.

Henric Sienkiewicz în românește. Renumitul romancier polonez Henric Sienkiewicz, pe care tocmai îl prezintăm și noi cetitorilor noștri prin nuvela „Treii femei“ ce publicăm, a fost tradus și de dl T. D. Protopopescu, care i-a redat în românește nuvela „Să-l urmăim“. Ediția primă epușându-se, dl T. D. Protopopescu a scos la Ploești ediția a doua. Recomandăm cetitorilor noștri aceasta lectură interesantă. De vîndare la librăria Ciurecu în Brașov. Prețul 75 bani.

Comunicări etnologice din Ungaria. Sub titlul „Ethnologische Mitteilungen aus Ungarn“ dl profesor dr. Anton Hermann redactează în anul IX în Budapesta o revistă în limba germană, în care după cum vedem din prospectul ce ni se trimite la redacție, se va da atențiune deosebită folklorului român. „Viața Românilor — zice prospectul — este extraordinar de bogată în momente importante și interesante, și literatura folkloristică românească conține o abundență mare de material de mare valoare. A le face acestea cunoscute științei universale ni se pare o problemă grată pentru revista noastră, care face serviciu de mijlocire între resărit și apus“. Revista apare în fascicule lunare și costă pe an 20 coroane (22 fr.) și se poate abonă la editorul, dr. A. Hermann. Budapesta I. Alagut utza 4 I.

TEATRU.

De la Teatrul Național din Bucureșci. Piesa dlui I. C. Bacalbașa, „De la oaste“, a cărei prima reprezentare o anunțăm în nr. trecut, precum aflăm din „Voința Națională“, prin ideile ce autorul a crezut că trebuie să emită asupra armatei, a provocat de la prima reprezentație, un murmur de indignare. Din sală, aceasta stare de spirite s'a generalizat, astfel că o nouă reprezentație ar fi putut avea ur-

mări neplăcute. Direcțiunea teatrului, în eurent cu cele ce se petreceau, a fost nevoită astfel să scoată de pe afiș piesa, de și se anunțase și a doua reprezentare, iar dl Bacalbașa a avut norocul să evite un concert de fluere. Piesa a căzut. — În curând se vor jucă întâia oară două piese nouă de dna Constanța Hodoș: „Mântuire“ un act și „Aur“ dramă în 4 acte.

Concert și teatru în Tilișca. Corpul învățătoresc de la școala gr. or. din Tilișca va aranjă la 2/15 februarie concert popular în edificiul școlar cu corul școlii; va fi și un dialog și un trilog. În urmă corpul învățătoresc, cu concursul mai multor persoane, va reprezenta „Sărăcie lucie“ comedie populară într'un act de Iosif Vulcan. După teatru dans.

Concert și teatru în Foeni. În seara de Boboteaza s'a dat în comuna Foeni un concert popular cu cântări și declamațiuni, apoi s'a jucat comedia localisată „Idil la țară“.

Teatru în Toracul-mare. A treia zi de Crăciun s'a dat în Toracul-mare, de cătră tinerimea de acolo, o petrecere, care a fost precedată de o reprezentare teatrală. S'a jucat piesa „Ileana Cosinzeana“.

Teatru în Orăștie. Secțiunea industrială a Reuniunii economice din Orăștie va da în 13 febr. n. reprezentare teatrală. Se va jucă „Vițelul de aur“ comedie în 3 acte de Theochar Alexi. După teatru dans.

Teatru în Seliște. Reuniunea meseriașilor din Seliște aranjează azi vineri la 12 februarie n. reprezentare teatrală în sala festivă a școlii. Se joacă piesele „Vistavoțul Marcu“ comedie în 3 acte de Theochar Alexi și „Florin și Florica“ comedie într'un act de V. Alecsandri. La fine dans.

Reprezentare teatrală în Chizdia. Tinerimea română din Chizdia a dat la 31 ianuarie n. o reprezentare teatrală, jucându-se piesa: „Trei doctori“ localisație. După teatru dans.

Concert și teatru în Simeria. Corul bisericesc gr. or. român din Tâmpa a aranjat duminica trecută în ciarda de la podul Simeriei concert popular, după care s'a jucat „Sinceritatea“ sau „Credința femeiească“ comedie într'un act de inv. I. Sântimbrean jr.

Concert și teatru în Cojocna. În orașelul Cojocna s'a dat în luna trecută o serată muzicală, după care s'a jucat piesa „Ileana Cosinzeana“. În fine dans.

Teatru în Galați. Comitetul parochial din Galați, protopresbiteratul Abrud, a aranjat la 7 februarie o reprezentare teatrală. S'au jucat piesele: „Vlăduțul mamei“ și „Otrava de hereziog“.

Teatru în Gușteriță. Tinerimea română din Gușteriță va sranjă duminică în 1/14 februarie serată declamatorie-teatrală. Se vor jucă piesele: „Vlăduțul mamei“ și „Arvinte și Pepelea“. După teatru, dans.

MUSICĂ.

Concert în Oradea-mare. Tinerimea română din Oradea-mare va aranjă la 20 februarie st. n., concert urmat de dans, sub presiul de onoare al dlui dr. Coriolan Pap și cu concursul binevoitor al dsoarelor Lucreția Mureșianu, Aurora Papp, Elena Papp și Irina Popovits, în sala mare a otelului „Arborele verde“. Venitul este destinat pentru folosul

fondului de ajutorare al tinerilor săraci. În pauză Călușerul și Bătuta. Începutul precis la orele 8 seara. Program detaiat seara la cassă.

Concert și prelegere populară în Leș. Reuniunea de cânt. „Hilaria“ din Oradea-mare va da concert în comuna Leș de lângă Oradea-mare duminică la 1/14 februarie, în favorul bisericeii de acolo. Program: 1. „Traiū vânătoresc“, cor bărbătesc de Tudor cav. de Flondor; 2. a. „Audi valea“ cor bărb. de I. Vidu, b. „Tot ți-am zis“, cor bărb. de T. Popovici. 3. „Noi vrem pământ“ poezie de Coșbuc, declamată de dl Coriolan Balta stud. jurist anul III. 4. „Resunetul Ardealului“ cor bărb. de I. Vidu. 5. „Niță Pangen“ monolog comic de Coriolan Bredicean, predat de dl Iustin Nemet stud. jurist anul I. 6. „Marș“ cor bărb. de Leo cav. de Goian. — Tot în aceea zi corul „Hilaria“ va cântă respunsurile liturgice în biserică; iar la sfta liturghie, după cum sântem informați, va pontifica dl protopop Toma Păcala. Se va ținea și o prelegere populară. — Luăm act cu cea mai mare plăcere de aceasta acțiune a tinerimei noastre din Oradea-mare, care vine să îndeplinească ceea ce ar trebui să facă despărțământul oradan al Asociațiunii. Îi urăm succesul cel mai complet.

Compoziții musicale noue. La Arad au apărut „Calea Mândrei“ și „Dorul“ coruri bărbătesci pe motive populare de Trifon Lugojan, „Calea mândrei“ (Ea mergea acuma 'n codru) este poezia lui Eminescu; „Dorul“ poezie populară. În fine „Doina“ solo bariton cu cor mut, o melodie populară din Munții Apusenii, textul din poezia populară. Proprietatea autorului, Prețul 1 coroană.

Concert în Alba-Iulia. Corul vocal al bisericeii gr. or. române din Alba Iulia, Maeri, aranjează vineri la 12 februarie n. concert popular în sala cea mare din otelul „Europa“ sub conducerea învățătorului Ilie Mihaiu. Programa conține compoziții de Dima, T. Popovici, Cordean, Humpel, Costescu, Porumbescu, Musicescu, Vidu. După concert, dans.

Concert român-maghiar în Borod. Corul „Hilaria“ al tinerimei române din Oradea-mare, care — conform notiței noastre din nr. trecut — avea să dea la 14 l. c. concert în Borod, se vede că a întâmpinat pedeci în calea realizării dorinței sale și astfel, cu durere luăm act că cel puțin de asta-dată nu va merge la Borod. Într'aceea de acolo primim următoarea invitare: Comunitatea bisericească gr. cat. din Borodul-mare în Bihor invită la concert împreună cu joc, ce-l va aranjă cu concursul mai multor domni artiști din Oradea-mare la 16 februarie st. n. în sala otelului din loc, la 7 $\frac{1}{2}$ ore seara, în favorul bisericeii greco-catolice. Programa: 1. Marș festiv pe piano executat de dl J. Janauschek. 2. Prolog. 3. „Pre tine te lăudăm“, de E. Perényi. Tenor solo cu cor mut, executat de corul plugarilor din Borodul-mare. 4. „Niță Pangen“ monolog predat de dl Augustin Ciurdar. 5. „Sonet cătră Madona“, pentru voce și piano de L. Pallady, executat de dnii M. Szilágyi și J. Janauschek. 6. „Bányaszerencsétlenség“ de Gabányi, declamat de dl Gaspar Medzihradzsky. 7. Aria din „Puritani“ de Bellini, quartet executat de dnii J. Janauschek (piano), Abraham Papp (violină), Hugo Ringel (flaută) și ** (cello). 8. „Magyar dalok“ executate de dnii M. Szilágyi și J. Janauschek. 9. b. „Toaca“ de I. Vidu, b. „Somnoroase păsărele“ de Tudor cav. de Flondor, executate de corul plugarilor din Borodul-mare. 10. Marș final, pe piano pe patru

mâni, executat de Veturia Pallady și dl J. Janauschek. Dintre „artiști” din Oradea-mare anunțați în program, după cum aflăm dl Szilágyi este cantor la catedrala gr. cat. din Oradea-mare; precum se vede, dsa afară de cântările liturgice, cultivă și muzica populară maghiară. Red.)

G E E N O U ?

Hymen. Dl *Antoniu Sequens*, profesor de muzică la institutul teologic-pedagogic din Caransebeș și dsoara *Ecaterina Popescu* din Reșița-montană s'au cununat la 9 februarie n. în biserica gr. or. din Reșița-montană. — Dl *Aurel Popovici*, absolvent de teologie din Raichitova și dsoara *Ersilia Iorgovan* s'au logodit. — Dl *Vasile Coșbuc* absovent de teologie din diecesa Gherlei și dsoara *Valeria Rus* își vor serba cununia la 1/14 l. c. în Borgo-Murășeni. — Dl *Emil Vințelariu* și dsoara *Eugenia S. Moga* s'au logodit în Sibiu. — Dl *Ioan Mladin* învățător în Comlăuș, comitatul Arad, s'a cununat acolo cu dsoara *Maria Musca*. — Dl *Ioan S. Bosian*, absolvent de teologie și dsoara *Linuca Rogozan Simu* se vor cunună la 20 februarie în biserica gr. cat. din Turda-vechiă. — Dl *Vasile Moldovan* absolvent de teologie și dsoara *Cornelia Moldovan* se vor cunună la 2/16 februarie în Cergăul-mic.

Procese de presă. „Tribuna” din Arad are trei procese de presă pentru agitație. — *Părintele Moța*, fost răspundător pentru „Libertatea” din Orăștie, în procesul a cărui sentință s'a cassat de Curie, a fost de nouă condamnat la Cluj la închisoare ordinară de un an și la amendă de 1000 coroane. — „Poporul Român” din Budapesta i s'a intentat proces din cauza că a publicat articoli în care ar fi făcut politică, de și n'a depus cauză.

Conferențele literare din Sibiu, întrerupte din cauza serbătorilor, se vor continua duminică în 1/14 februarie în sala festivă a palatului comitatens. Cu asta ocaziune dl dr. V. Bologa, directorul școlii civile de fete a Asociațiunii va vorbi despre filosoful Kant și sistemul său filosofic. Astfel și din parte românească se va aduce un tribut memoriei marelui filosof, a cărui aniversare centenară se serbează tocmăi acuma în Germania.

Carneval. În *Fabricul-Timișorii* se va da la 3/16 februarie bal în sala berăriei Fabrikshof, în favorul școalelor gr. or. române din suburbiul Fabrik al Timișorii. — *La Beins* balul casinei române s'a ținut în 11 februarie în sala ospătării opidane. — *La Brad* corpul profesoral de la gimnaziul gr. or. român aranjează la 1/14 februarie petrecere cu dans în folosul fondului elevilor bolnavi. — *La Arad* tinerii comercianți români vor da la 20 februarie n. petrecere de dans în „Crucea albă” sub presiul dlui Saba Raicu.

Aniversarea centenară a morții lui Kant. Lumea cultă germană serbează la 12 l. c. în Königsberg aniversarea centenară a morții marelui filosof Kant. Ministeriul, Academia de științe, universitatea din Berlin și toate societățile de științe iaș parte la aceasta serbare. Asemenea și academiile din străinătate participă prin delegați. Se aranjează și o expoziție Kant.

Călimdarul săptămânei.

Dum. lăsat. de carne v. 3, Ev. lit. Mat. c 25, st. 31 —46.

Ziua sēpt.	Calimdarul vechi	Calimdar nou
Duminică 1	M. Trifon	14 Valentin
Luni 2	(†) <i>Intimp. Dlu.</i>	15 Faustiu, Iov.
Marti 3	*Drept. Sim.	16 Iuliana
Mercuri 4	P. Isidor	17 Constanța
Joi 5	M. Agatha	18 Flavian
Vineri 6	P. Vucol ep.	19 Conrad
Sămbătă 7	P. Partenie	20 Fortuna

Proprietar, redactor răspundător și editor: **IOSIF VULCAN.** (STRADA ALDAS NR. 14/296b).

CONVOACARE.

Domniile acționari ai institutului de credit și economii „Bihoreana” societate pe acțiuni în Oradea-mare, conform dispoziției § lui 19 din statute, se invită

la a cincea adunare generală,

care se va ține în Oradea-mare la 20 februarie 1904 st. n. la 10 ore înainte de miezăzi în localul institutului.

Obiectele puse la ordinea zilei sunt următoarele :

1. Alegerea a trei membri pentru verificarea procesului verbal.
2. Raportul anual al direcțiunii.
3. Raportul comitetului de revisiune despre examinarea computului anual, a bilanțului și a propunerilor pentru împărțirea profitului.
4. Stabilirea bilanțului anual și deliberare asupra împărțirii profitului.
5. Fixarea prețului marcelor de prezență pe anul 1904.
6. Determinarea scopului spre care, la propunerea direcțiunii, este a se întrebuința suma amintită în §-ul 61. punctul f.
7. Decidere asupra propunerii direcțiunii referitoare la înființarea unei filiale.

Se atrage atențiunea domnilor acționari la următoarele dispoziții din statute :

§ 24. Pentru folosirea dreptului de vot se recere, ca acționarul să fie trecut ca proprietar al acțiunilor sale în cărțile institutului cel puțin cu 6 luni înainte de adunare și cu una zi înainte de aceasta să depună pe lângă revers la direcțiunea institutului, respective la locurile designate de direcțiune, acțiunile sale, eventual și dovedile de plenipotență.

Acțiunile depuse la locurile designate de direcțiune se vor lua în considerare numai încât reversul despre depunere, cel mult în ziua premergătoare adunării generale s'a depus la institut.

În legătură cu dispozițiile §-lui 24 din statute, avem onoare a notifica, că în ședința plenară direcțională ținută la 21 ianuarie 1904, pentru depunerea, respective primirea acțiilor și edarea documentelor despre depunere, s'a designat în acest an, respective au fost rugate, institutele Albina, Victoria, Silvania, Economul, Oravicițana, Patria și Timișana.

Oradea-mare, 21 ianuarie 1904.

Direcțiunea institutului.

Debit		Contul bilanțului				Credit					
		Cor.	fil.	Cor.	fil.			Cor.	fil.		
68	Cassa în numărar . . .			38016	63	1	Capital social		600000	—	
78	Giro Co la Banca austro- ungară			1397	97	74	Fondul de rezervă* . . .		35603	48	
61	Cambii de bancă . . .	1692341	13			29	Fondul de rezervă pen- tru perderi.		3124	69	
70	Descriere	2101	—	1690240	13	57	Fondul de pensuni . . .		4720	—	
62	Credite ipotecare . . .			255933	—	58	Depuneri spre fructificare	1123491	39		
82	Credite de cont-curent .			33829	41	43	Cambii reescomptate . .	202765	—		
17	Credite pe efecte . . .			10372	—	69	Depozite de cassă . . .	4438	67		
76	Credite personale . . .			10079	—	51	Dividende neridicate . .	1565	62		
45	Efecte proprii			16696	—	56	Saldul intereselor tran- sitoare		24604	44	
47	Imobile			431	88	76	Profit transportat . . .	394	41		
25	Mobiliar	3819	54	3437	59	36	Profit net	61655	—	62049	41
	10% descriere . . .	381	95	1929	09						
53	Diverse conturi debitoare										
72											
				2062362	70					2062362	70

* Cu cvota anului acestuia se urcă la 50.000 cor.

Debit		Contul profitului și al perderilor				Credit					
		Cor.	fil.	Cor.	fil.			Cor.	fil.		
54	4% interese la fondul de rezervă			1381	04	6	Profit transportat din 1902		394	41	
44	Interese de reescompt . .			8188	37	66	Interese de la cambii de bancă		137513	10	
65	Interese după depuneri .			47528	24	71	67	Interese de la cred. ipot.	20545	84	
31	10% dare după interese de depuneri			4752	84	80	" " " " pe efecte	794	48		
32	Contribuție			11666	85	63	" " " " person.	806	50		
77	Salare			15900	—	16	" " " " de conte.	2196	93		
54	Spese curinte (tipărituri, porto, luminat, încăldît, telefon etc.)			6666	78	75	Provișiune	2417	11		
28	Chirie			1473	46	59	Interese după efect. proprii	556	57		
41	Marce de prezență . . .			3135	—						
48	Descrieri			2482	95						
	Profit transportat din 1902	394	41								
	Profit net	61655	—	62049	41						
				165224	94					165224	94

Oradea-mare 31 decembrie 1903.

Dr. Coriolan Pap m. p.,
director executiv.

Iosif Diamandi m. F.,
prim-comptabil.

Direcțiunea:

Iosif Roman m. p.,

Iosif Vulcan m. p.,
președinte.

Nicolau Zigre m. p.,
v. președinte.

Moise Nyes m. p.,

Iosif Moldovan m. p. Andrei Horvath m. p. Petru Pântya m. p. Dr. Nicolau Popovici m. p. Antoniu Paladi m. p.
Subsemnatul comitet am examinat conturile prezente și le-am aflat în deplină regulă și în consonanță
cu registrele institutului.

Oradea-mare, 21 ianuarie 1904.

Comitetul de revisiune:

Samuil Ciceronescu m. p.

Toma Păcala m. p. președinte

Sava Raicu m. p.

Dr. Florian Duma m. p.

Petru Popescu m. p.